

*Dragomir Sundać**
*Irena Fatur***

UDK 330.341.1
 JEL Classification L 200
 Pregledni članak

INTELEKTUALNI KAPITAL - ČIMBENIK STVARANJA KONKURENTSKIH PREDNOSTI LOGISTIČKOG PODUZEĆA

Poduzeća danas djeluju u veoma neizvjesnoj i promjenljivoj okolini i stoga moraju razvijati sposobnosti učenja i prilagođivanja takvim uvjetima poslovanja. Te se sposobnosti učenja i adaptacije vežu uz novu ekonomsku kategoriju – intelektualni kapital.

U ovome se radu ističe potreba svih poduzeća, a posebno logističkih poduzeća za istraživanjem i analiziranjem intelektualnog kapitala i spoznajom njegovih specifičnosti. Samo poduzeća koja spoznaju specifičnosti svoga intelektualnoga kapitala u logističkim procesima mogu kvalitativno unaprijediti logistiku i na taj način kreirati svoje konkurentske prednosti.

Ključne riječi: intelektualni kapital, logističko poduzeće, konkurentske prednosti, logistički procesi

Uvod

U današnje vrijeme brzih promjena koje su skupo stajale mnoge velike kompanije, najvažnije je znati učiti, jer je to jedini način da se poduzeće brzo prilagodi novim uvjetima poslovanja. Sposobnost učenja vezuje se uz intelektualni kapital poduzeća – novu i još nedovoljno istraženu ekonomsku kategoriju.

* D. Sundać, dr. sc., redoviti profesor i znanstveni savjetnik na Ekonomskom fakultetu u Rijeci

** I. Fatur, dipl. oec., znanstvena novakinja na Ekonomskom fakultetu u Rijeci.

Rad primljen u uredništvo: 18. 04. 2003.

Intelektualni kapital postaje najznačajniji čimbenik proizvodnje u svim sektorima gospodarstva. Tako se pozornost logističkih poduzeća usmjerava sve više na kreativnost logističkih menadžera i operativnih izvršitelja, sposobnost i spremnost na učenje i prihvaćanje novih saznanja. Da bi logističko poduzeće iskoristilo potencijale svojih djelatnika, organizacije i klijenata ono mora istražiti specifičnosti svoga intelektualnoga kapitala.

Iz takve problematike i problema istraživanja određen je i predmet istraživanja: istražiti i odrediti relevantne značajke intelektualnog kapitala, da bi se sagledali, istražili i analizirali učinci intelektualnoga kapitala na unapređenje poslovanja logističkoga poduzeća.

Sukladno s time postavljena je radna hipoteza: spoznajom specifičnosti logističkoga intelektualnog kapitala moguće je kvalitativno unaprijediti osmišljavanje logističkih procesa i kreiranje konkurentske prednosti logističkoga poduzeća.

Primjena znanstvenog istraživanja pri dokazivanju hipoteze zasniva se na metodama analize i sinteze, induktivnoj i deduktivnoj metodi, metodama apstrakcije i konkretizacije, i na komparativnoj metodi.

Rezultati istraživanja u ovoj raspravi predočeni su u pet međusobno povezanih dijelova.

Teorijske odrednice intelektualnog kapitala

U novoj globalnoj informacijskoj ekonomiji znanje dobiva ulogu veću, nego ikada prije. Ono postaje presudan strateški čimbenik razvitka. Pojedinci, poduzeća i države koje u njega intenzivno ulažu, koji se njime koriste i na odgovarajući način vrednuju, postaju globalni dobitnici. I obratno, svi oni koji ga marginaliziraju, zaostaju i gube "veliku trku".

Najrazvijenije ekonomije svijeta, više od polovine bruto domaćega proizvoda zasnivaju na znanju. Industrije poput telekomunikacija, računala, softvera, tj. industrije visoke tehnologije, gotovo su udvostručile svoj udio u outputu u posljednjih dvadesetak godina, dok usluge zasnovane na znanju rastu i brže.¹

Peter Drucker, osnivač suvremenoga menadžmenta, u svojim je brojnim istraživanjima spoznao da suvremeno poduzeće posluje u društvu znanja. U takvim uvjetima osnovni ekonomski resurs nije više kapital, ni prirodno okruženje, niti rad,

¹ Cf. Dragičević, M.: Znanje kao temeljni strateški resurs 21. stoljeća (i slučaj Hrvatske), Znanje – temeljni ekonomski resurs, Sveučilište u Rijeci, Ekonomski fakultet Rijeka, Rijeka, 2002., str. 5-6.

već je to znanje. “U društvu znanja prava investicija nije ona uložena u strojeve i opremu, već u znanje radnika – znalca.”²

Iako je znanje bilo osnovni izvor dugoročnog ekonomskoga rasta još od industrijske revolucije, ono što razlikuje njegovo današnje značenje kao generatora rasta jest da je informacijsko-komunikacijska tehnologija multiplikativno ubrzala pomak prema ekonomiji znanja, omogućivši da se informacije kodificirane u digitalnom obliku prenose na velikim udaljenostima s niskim troškovima. Više desetljeća, naime, ekonomski se razvitak zasnivao na izgradnji infrastrukture i tvornica, opipljivih dokaza razvitka. Suvremena proizvodnja sve više poprima neopipljiv oblik i zasnovana je više na korištenju ideja, informacija i znanja nego na materijalnim stvarima. Stoga je danas i razvojni naglasak na proizvodnji neopipljivog.³

Sve brže i neizvjesnije promjene u poslovnom okruženju poduzeća natjerale su poduzeća da razmisle na čemu će zasnivati svoju konkurentsku prednost i kako će se oduprijeti konkurenciji. Ubrzo su shvatile da prednost njihova poduzeća ovisi o tome što ono zna, kako upotrebljava to što zna i kako brzo može naučiti nešto novo.

Sposobnost prilagodbe i učenja poduzeća neki su autori povezali s novom ekonomskom kategorijom – intelektualnim kapitalom. Još ne postoji jedinstvena definicija toga ekonomskoga fenomena, pa ga autori na različite načine definiraju. Ipak, jedna skupina autora među kojima je i prof. Sundać definira intelektualni kapital kao sastavnicu triju bitnih komponenata:⁴

- Ljudski kapital – sposobnosti, znanje, vještine i iskustvo kompanijinih zaposlenika i menadžera, dinamiku djelovanja inteligentne organizacije u primjeni konkurencijske okoline.
- Strukturalni kapital – podrška infrastrukturi ljudskoga kapitala koja uključuje sustav informacijske tehnologije, korporacijske imidže, vlasničke baze podataka, organizacijske koncepte, dokumente, patente, licence i copyrights.
- Potrošački kapital – međuodnos kompanije i njezinih klijenata.

Samo sinergija ljudskoga, strukturalnoga i potrošačkoga kapitala može rezultirati čvrstim intelektualnim kapitalom koji postaje izvor konkurentске prednosti poduzeća.

Proces nastajanja znanja i njegova povezanost s intelektualnim kapitalom može se zorno predočiti (shema 1).

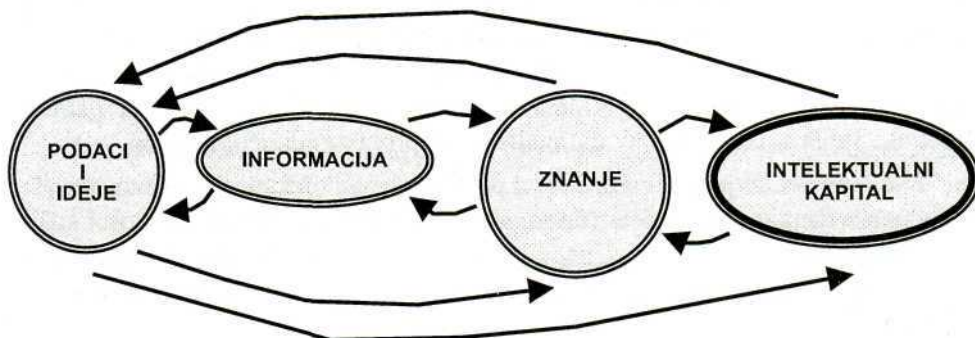
² Cf. www.intellectual-capital.net/kmanage.html# (02.01.2003.)

³ Ibidem

⁴ Pulić, A., Sundać, D.: Intelektualni kapital, I.B.C.C., Rijeka, 1998., str. 88.

Shema 1.

MEĐUODNOS PODATAKA, INFORMACIJA, ZNANJA I INTELEKTUALNOG KAPITALA

Izvor: The management of IC: The issue and the practice, The Society of Management Accountants of Canada, Hamilton, Ontario, 1998., str. 6. prema: Kolaković, M.: Intelektualni kapital poduzeća i njegovo mjerenje, RRIF, Društvo računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, br.9, 1998., str. 136.

Dakle, kao što se vidi iz sheme 1., intelektualni kapital predstavlja znanje uključeno u dinamičan proces i transformirano u dodanu vrijednost za poduzeće.

Pionirski pokušaj mjerenja uspješnosti intelektualnog kapitala napravila je Skandia, švedska osiguravateljska kompanija. Da bi pružili bolji uvid u intelektualni kapital i u njegove različite komponente, u Skandiji su godine 1995. tradicionalnom godišnjem financijskom izvješću pridodali izvještaj o intelektualnom kapitalu. Skandijin novi model izvještavanja (Skandi Navigator) napravljen je tako da omogući izbalansiranu sliku financijskoga i intelektualnoga kapitala. Skandijin model mjerenja intelektualnoga kapitala nije potpun niti je zamjena tradicionalnom računovodstvu. Ipak, predstavlja korak dalje od tradicionalnoga načina računovodstvenog prikazivanja dodane vrijednosti u obliku goodwilla. Time je potaknut i razvitak ostalih metoda, modela i tehnika praćenja, mjerenja i upravljanja intelektualnim kapitalom poduzeća.

U mnogim poduzećima znanje i njegovo utjelovljenje, intelektualni kapital, nisu još izravno prikazani u financijskim izvješćima, a posljedica je toga i nedo-

voljna pažnja pri upravljanju tim resursom. Takva poduzeća još uvijek svoj uspjeh ili neuspjeh izračunavaju na starim principima pritom puštajući da intelektualni kapital ostaje neiskorišten.

Obilježja logističkih procesa u poduzećima

O logistici se u posljednje vrijeme dosta govori i piše, pa se osoba koja o logistici ne zna previše može zapitati:

- Je li logistika samo pomodna riječ?
- Donosi li logistika nova saznanja?
- Je li logistika nova disciplina, ili se radi o ponovnom otkrivanju već poznatoga sadržaja?

Logistiku je prije svega potrebno definirati. Logistika je relativno mlada znanstvena disciplina koja se može promatrati kao aktivnost i kao znanost.

Opća ili univerzalna logistika kao aktivnost predstavlja skup planiranih, koordiniranih, reguliranih i kontroliranih nematerijalnih aktivnosti (tj. funkcija, procesa, mjera, poslova, operacija, radnji) kojima se funkcionalno i djelotvorno povezuju svi djelomični procesi svladavanja prostornih i vremenskih transformacija materijala, dobara, stvari, tvari, (polu)proizvoda, repromaterijala, živih životinja, kapitala, znanja, ljudi i informacija u sigurne, brze i racionalne (tj. optimalne) jedinstvene logističke procese, tijekove i protoke, materijala, kapitala, znanja, informacija, od pošiljatelja (tj. točke isporuke: sirovinске baze, (polu)proizvođača, skladišta, terminala, kupca, uvoznika, korisnika, potrošača), ali s ciljem da se uz minimalno uložene resurse (proizvodne, ljudske, financijske) maksimalno zadovolje zahtjevi tržišta (tj. kupca, korisnika, potrošača).⁵

Logistika obuhvaća sljedeće aktivnosti: proizvodnju, preradu, obradu, doradu, održavanje, pakiranje, signiranje (obilježavanje), slaganje, sortiranje, vaganje, mjerenje, ukrcaj (utovar), iskrcaj (istovar), prekrcaj (pretovar), tramakanje, skladištenje, punjenje i pražnjenje kontejnera i prijevoznih sredstava, transport (prijevoz), fumigaciju, deratizaciju, dezinfekciju, špediciju, agenciju, osiguranje, carinjenje, kupoprodaju, distribuciju, marketing menadžment, kalkulacije, financiranje, kontroling, praćenje izvršavanja, određenih aktivnosti, pravnoekonomsko reguliranje odnosa između brojnih sudionika u logističkim procesima.⁶

⁵ Zelenika, R., Jakomin, L., Lipičnik, M.: Prometne i logističke znanosti u kaleidoskopu kompatibilnosti i komplementarnosti, Naše more, Pomorski fakultet u Dubrovniku, Dubrovnik, br. 45, 1998., 1-2, str. 66.

⁶ Ibidem

Logistika kao znanost predstavlja skup interdisciplinarnih i multidisciplinarnih znanja koja izučavaju i primjenjuju zakonitosti brojnih i složenih aktivnosti (tj. funkcija, procesa, mjera, poslova, pravila, operacija, radnji) koje funkcionalno i djelotvorno povezuju sve djelomične procese svladavanja prostornih i vremenskih transformacija materijala, dobara, stvari, tvari, (polu)proizvoda, repromaterijala, živih životinja, kapitala, znanja, informacija u sigurne, brze i racionalne jedinstvene logističke procese tokove i protoke materijala, kapitala, znanja, informacija od točke isporuke do točke primitka, ali sa ciljem da se uz minimalne uložene resurse (proizvodne, ljudske i financijske) maksimalno zadovolje zahtjevi tržišta (tj. kupaca robe, korisnika usluga, potrošača).⁷

No, iako je potrebno razlikovati sadržaje i značenje pojmova logistike kao znanosti i logistike kao aktivnosti, između njih je veoma teško postaviti čvrsto razgraničenje, jer je logistika kao znanost najvažnija osnovica za logistiku kao aktivnost i obratno, logistika kao aktivnost mora biti zasnovana na logistici kao znanosti.

Logistika se sasvim pojednostavnjeno može definirati kao aktivnost poduzeća koja teži skraćanju vremena potrebnoga za izvođenje poslovnih procesa, povećanju fleksibilnosti u odnosu na zahtjeve kupaca, povećanju razina usluga kupcima uz istodobno smanjenje zaliha i sniženje troškova. Logistika je, dakle, sustavni pristup upravljaju poslovnim procesima i jedan je od odgovora na zahtjeve promijenjenog, zasićenog tržišta.

Značenje logistike u teoriji i praksi sve više raste i odašilje sve snažnije impulse za razvitak informacijske i komunikacijske tehnologije, jednako kao i tehnika i tehnologija transporta, skladištenja, pakiranja i tehnike upravljanja, koje omogućuju optimalna logistička rješenja za tijekove dobara, informacija, energije i znanja u sustavima.

Logistika u suvremenom poduzeću obuhvaća stvaranje svrsishodne infrastrukture kojom se cjelokupan opskrbeni sustav stavlja u službu vođenja poslovne organizacije, pa osim tradicionalne prostorno-vremenske transformacije dobara, obuhvaća i financijsko poslovanje, računovodstvo, kontrolu i reviziju, istraživanje i razvitak, upravljanje ljudskim potencijalima i sl., odnosno sva znanja i sve aktivnosti koje podupiru odvijanje osnovne djelatnosti poduzeća.⁸

Poslovna logistika kao samostalna disciplina ekonomike poduzeća regulira logističke procese u poslovnom sustavu, odnosno koordinira sva znanja i sve aktivnosti vođenja procesa toka dobara i toka informacija od izvora do krajnjeg korisnika.

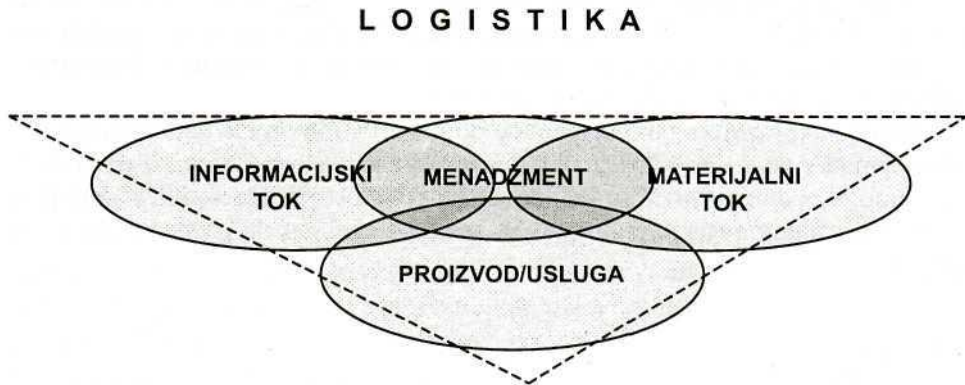
⁷ Ibidem, str. 66.-67.

⁸ Zekić, Z.: Logistički menadžment, Glosa d.o.o., Rijeka, 2000., str. 27.

U suvremenim poduzećima logistika zauzima izuzetno značajno mjesto (shema 2).

Shema 2.

LOGISTIKA U SUVREMENOM PODUZEĆU

Izvor: Zekić, Z.: Logistički menadžment, Glosa d.o.o., Rijeka, 2000., str. 28.

Svrha je poslovne logistike stalno usavršavati protok dobara i informacija kroz sustav, tako da se koordinacijom eliminira težnja za ostvarivanjem vlastitih parcijalnih ciljeva pojedinih podsustava i da se osigura optimalno postizanje ciljeva sustava kao cjeline. Važnost toga ogleda se u činjenici da je, prema istraživanjima koja su rađena u industrijski razvijenim državama, utvrđeno da vrijeme angažiranja cirkulirajućeg kapitala u direktnoj proizvodnji iznosi 5%, a najviše 10% ukupnoga vremena angažiranog u procesu reprodukcije, a ostali dio vremena od 90% odnosno 95% - otpada na čekanje, manipulaciju i transport, odnosno na logističke procese.⁹

Dakle, logistički procesi i formiranje logističkih usluga postaju “usko grlo” suvremenoga poduzeća. To znači da se poduzeća, osim na proizvodnju proizvo-

⁹ Šamanović, J.: Mikrologistika kao funkcija gospodarenja i instrument prilagođavanja poduzeća promjenama na tržištu, RIF, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, 1994., br. 2., str. 102.

da, danas moraju fokusirati i na pružanje što kvalitetnije, fleksibilnije logističke usluge, da bi u većoj mjeri zadovoljila svoje klijente. U tom će nastojanju uvelike pomoći i poznavanje logističkoga intelektualnog kapitala kao najvažnijega resursa proizvodnje logističke usluge.

Intelektualni kapital u funkciji povećanja uspješnosti logistike poduzeća

Svjetski se ekonomski trendovi danas kreću u smjeru reindustrijalizacije na osnovi visoke tehnologije i integracije svjetske ekonomije. Rast proizvodnje dosad se uglavnom zasnivao na iscrpljivanju prirodnih resursa. Sirovine su kao resurs ograničene, a ljudske potrebe neograničene.¹⁰

Čimbenici razvitka tako se pomiču od materijalnih prema nematerijalnim, točnije prema znanju. Osobitost je sadašnje faze razvoitka tehnologije, gospodarstva, pa i samoga poduzeća to da se konkurentska prednost postiže s proizvedenim, a ne više s prirodnim resursima. I sam se raspored globalnoga bogatstva promijenio (tablica 1.).

Tablica 1.

GLOBALNI RASPORED SVJETSKOGA BOGATSTVA

ČIMBENICI BOGATSTVA						
Red. br.	DRŽAVE	BROJ DRŽAVA	% SVJETSKOG KAPITALA	PRIRO-DNI KA-PITAL	LJUDSKI KAPITAL	PROIZVEDE-NI KAPITAL
1.	Izvoznici sirovina	63	4,6	44%	36%	20%
2.	Ostale ma-nje razvijene zemlje	100	15,9	28%	56%	16%
3.	Razvijene zemlje	29	79,4	17%	67%	16%

Izvor: Dujanić, M., Sundać, D., Zrilić, N.: Fleksibilnost i adaptibilnost – novi pokazatelji uspješnosti poslovanja, I.B.C.C., Rijeka, 1997., str. 31.

¹⁰ Sundać, D.: Prilozi za novu ekonomsku znanost, Verzal, Rijeka, 1992., str. 36.

Kao što se vidi iz tablice 1, razvitkom gospodarstva sve značajniji čimbenik razvitka postaje intelektualni kapital, odnosno znanje.

Tako se znanje i upravljanje znanjem pojavljuju kao odlučujući čimbenik na kojem se mora zasnivati konkurentska pozicija poduzeća na tržištu. Istraživanje i razvitak postaju iznimno važni u stvaranju proizvoda s dodanom vrijednošću, s većim sadržajem znanja i tehnologije.

Budući da se konkurentska prednost suvremenoga poduzeća sve teže ostvaruje u proizvodnji, poduzeće mora svoje težište aktivnosti za povećanje uspješnosti prebaciti u prostorno-vremensku transformaciju dobara odnosno u područje logistike. Logistika se ne dâ automatizirati, već su njezina efektivnost i efikasnost posljedica ljudske kreativnosti, organizacijskih sposobnosti, inovativnosti, odnosno intelektualnoga kapitala logistike.

Intelektualni kapital logistike sastoji se od: ljudskog kapitala logistike, strukturalnog kapitala logistike i potrošačkog kapitala logistike.

• **Ljudski kapital kao element proizvodnje logističke usluge** sigurno je najvažniji čimbenik u aktivnostima logistike. Tako suvremena logistička poduzeća prodajom svojih usluga zapravo prodaju svoje znanje, odnosno intelektualni kapital. Ljudski kapital utječe na sigurnost, brzinu, pouzdanost i racionalnost manipulacije, prijevoza, skladištenja tereta i putnika. Samo kreativni i inovativni logistički menadžeri, koji posjeduju multidisciplinarna znanja, sposobnost, iskustva, vještine i informacije, mogu stvarati kvalitetne i konkurentne logističke usluge.

• **Strukturalni kapital logistike** predstavlja podršku infrastrukturi ljudskoga kapitala. On uključuje u sustav logističku supra- i infrastrukturu informacijske tehnologije primjenljive u logističkim procesima, korporacijske imidže, logističke vlasničke baze podataka, logističke organizacijske koncepte, dokumente, patente, licence, copyrights.

Strukturalni kapital ima veoma veliku važnost i vrijednost za poduzeće. Tako se, primjerice, kompanija DHL, vodeći prijevoznik malih i vrijednih pošiljaka u međunarodnom prometu, za razvijeni softver za internu upotrebu koristi copyrightom kao jednim od načina da zabrani zaposlenicima i korisnicima njegove izmjene, kopiranje i umnožavanje. Sukladno s time DHL čuva informacije o internoj uporabi softvera kao poslovnu tajnu.¹¹

• **Potrošački kapital** predstavlja međuodnos logističkog poduzeća i njegovih klijenata. Klijenti logističkog poduzeća kupci su logističkih usluga ili dobavljači logističkoga poduzeća. Potrošački kapital logistike može se definirati i kao sposo-

¹¹ Zelenika, R., Pupavac, D.: Intelektualni kapital – razvojni resurs logističkih kompanija za 21. stoljeće, Ekonomski pregled, Hrvatsko društvo ekonomista, Zagreb, 52, 2001., 9-10, str. 1043.

bnost logističkoga poduzeća za pozitivno djelovanje zajedno s poslovnim partnerima na potenciranje i stimuliranje stvaranja bogatstva.

Dakle, logistički sustavi svih vrsta ne bi mogli funkcionirati bez postojanja i primjene kvalitetnih fenomena intelektualnoga kapitala, pa ni u slučajevima kada takvi sustavi raspoložu modernom transportnom i prometnom suprastrukturu, stvarnim robnim i putničkim tokovima, velikom potražnjom logističkih usluga. Logistički menadžeri upravljaju procesima logistike u sklopu logističkoga menadžmenta.

Logistički menadžment jest podsustav integralnog sustava menadžmentasuvremenoga poduzeća, koji se bavi planiranjem ciljeva, organiziranjem resursa i aktivnosti, upravljanjem ljudskim kapitalom i kontroliranjem procesa prostorno-vremenske transformacije dobara, energije, informacije i znanja od mjesta nastajanja do poduzeća, kroz poduzeće i od poduzeća do mjesta korištenja sa ciljem efektivnog i efikasnog udovoljavanja zahtjevima korisnika, pravim proizvodima i uslugama, u pravoj količini i kvaliteti, na pravom mjestu, u pravo vrijeme i za pravu cijenu.¹²

Dakle, logistički menadžment upravlja svim komponentama intelektualnoga kapitala, od usmjerivanja djelatnika (ljudskog kapitala) na proizvodnju pravoga proizvoda ili usluge, stvaranja zdravoga i partnerskoga odnosa s korisnicima (potrošački kapital) uz pomoć prometne infrastrukture i suprastrukture (strukturni kapital).

Nameće se zaključak da se logistika i intelektualni kapital u poduzeću prožimlju i nadopunjuju proizvođači tako kvalitetnu logističku uslugu ili proizvod i ostvarujući konkurentnu prednost logističkog poduzeća.

Zaključak

U današnje vrijeme intelektualni kapital postaje najvažniji čimbenik proizvodnje koji pokreće i sve ostale proizvodne čimbenike. Upravo intelektualni kapital obilježava "novu ekonomiju" zasnovanu na znanju. Sinergija svih komponenti intelektualnoga kapitala (ljudskog, strukturalnog i potrošačkog) osnovica je stvaranja dodane vrijednosti u poduzeću i izgrađivanja konkurentne prednosti poduzeća na tržištu.

Ljudski se rad sve više premješta u znanjem intenzivne djelatnosti (informatičke, uslužne i sl.). Logistička poduzeća postaju znanjem intenzivna poduzeća koja nastoje svojim klijentima pružiti što kvalitetniju i što fleksibilniju logističku uslugu.

¹² Zekić, Z.: op.cit., str. 66.

Glavna zadaća logistike jest težnja da se skрати vrijeme potrebno za izvođenje poslovnih procesa, da se povećá fleksibilnost u odnosu na zahtjeve kupaca, povećá razina usluga kupcima uz istodobno smanjenje zaliha i snižavanje troškova. Presudnu važnost u tome ima poznavanje "logističkog intelektualnog kapitala" i njegovih specifičnosti. Svako logističko poduzeće posjeduje jedinstven intelektualni kapital u obliku znanja, sposobnosti, vrijednosti i prepoznatljivosti, koji se kapital može pretvoriti u vrijednost na tržištu. Istraživanje i upravljanje tim resursom postaje imperativ svakoga logističkoga poduzeća i pridonosi njenoj konkurentnoj prednosti, podizanju proizvodnosti i povećanju tržišne vrijednosti, profitabilnosti, rastu i razvitku.

LITERATURA

1. Dragičević, M.: Znanje kao temeljni strateški resurs 21. stoljeća (i slučaj Hrvatske), Znanje – temeljni ekonomski resurs, Sveučilište u Rijeci, Ekonomski fakultet Rijeka, Rijeka, 2002.
2. Dujanić, M., Sundać, D., Zrilić, N.: Fleksibilnost i adaptibilnost – novi pokazatelji uspješnosti poslovanja, I.B.C.C., Rijeka, 1997.
3. Kolaković, M.: Intelektualni kapital poduzeća i njegovo mjerenje, RRIF, Društvo računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, br.9, 1998.
4. Pulić, A., Sundać, D.: Intelektualni kapital, I.B.C.C., Rijeka, 1998.
5. Sundać, D.: Prilozi za novu ekonomsku znanost, Verzal, Rijeka, 1992.
6. Šamanović, J.: Mikrologistika kao funkcija gospodarenja i instrument prilagođavanja poduzeća promjenama na tržištu, RIF, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, 1994., br. 2.
7. Zekić, Z.: Logistički menadžment, Glosa d.o.o., Rijeka, 2000.
8. Zelenika, R., Jakomin, L., Lipičnik, M.: Prometne i logističke znanosti u kaleidoskopu kompatibilnosti i komplementarnosti, Naše more, Pomorski fakultet u Dubrovniku, Dubrovnik, br. 45, 1998., 1-2
9. Zelenika, R., Pupavac, D.: Intelektualni kapital – razvojni resurs logističkih kompanija za 21. stoljeće, Ekonomski pregled, Hrvatsko društvo ekonomista, Zagreb, 52, 2001., 9-10
10. www.intellectual-capital.net/kmanage.html# (02.01.2003.)

INTELLECTUAL CAPITAL – THE CREATING FACTOR OF COMPETITIVE ADVANTAGE OF THE LOGISTIC COMPANY

Summary

Firms today operate in a very unpredictable and changeable environment. Therefore they have to develop studying skills and adapt to operating conditions. These abilities of studying and adaptation are linked to the new economic term – intellectual capital.

This paper is focused on the needs of every firm, and particularly of logistic firm, for researching and analyzing its intellectual capital and to become aware of its specifics. Only the companies that are aware of specifics of its intellectual capital in logistic processes can improve logistic and in that way create its competitive advantage.

Key words: intellectual capital, logistic company, competitive advantages, logistic processes